

**Správa z faunistického prieskumu
kameňolomu a príľahlého okolia
Sedlice I – Suchá dolina**

Správa z faunistického prieskumu kameňolomu a priláhlého okolia Sedlice I – Suchá dolina

Spracovanie správy bolo realizované na základe požiadavky prevádzkovateľa kameňolomu na začiatku hniezdnej sezóny v roku 2021 za účelom environmentálneho posúdenia možnosti rozšírenia ťažobného priestoru. Vzhľadom na akútnu potrebu riešenia uvažovaného zámeru som v území vykonal dva ciele vedené pobyty dňa 7.5. a 8.5.2021, aby som zachytil pobytové a hniezdne resp. teritoriálne aktivity živočíšnych druhov stavovcov v priestore kameňolomu a jeho bezprostrednom okolí. Orientoval som sa na vizuálne pozorovanie druhov, analyzoval som pobytové znaky (trus, perie, stopy, ohryzy, nory) svedčiacie o prítomnosti druhov a zameral som sa na hniezdne areály vtáčích druhov v území. Výberom termínu konania prieskumu zachytil som obdobie liahnutia obojživelníkov, prvotné aktivity plazov, teritoriálne správanie sa a obsadzovanie hniezdných teritórií ako už aj samotné hniezdenie vtáčích druhov a prítomnosť cicavcov v území. K spracovaniu správy využívam aj terénne poznámky z územia mnou získané v predchádzajúcom období.

Opis lokality z pohľadu potenciálnej a reálnej možnosti výskytu živočíšnych druhov

Úvod

Popisovaný ťažobný priestor kameňolomu Sedlice I – Suchá dolina sa nachádza na území s 1 stupňom ochrany. Južný okraj lomu leží vo vzdialenosti 200 m od hranice Chráneného vtáčieho územia Volovské vrchy (SK CHVÚ 036). Najbližšie maloplošné chránené územie Prírodná rezervácia Dunitová skala sa nachádza vo vzdialenosti 2200 m od severného okraja kameňolomu.

1. Súčasný ťažobný priestor

Jedná sa o otvorený ťažobný priestor dolomitu na piatich nerovnako spracovaných etážach. Charakter ťaženej horniny predurčuje svojim rozpadom to, že pôvodne zvislé lomové steny postupom času sú sutinou z rozpadu horniny prekryté napadaným materiálom. Takisto pri ťažbe nevznikajú hniezdne príležitosti ako vhodné stanovištia pre napr. výra skalného, vhodné hniezdne výklenky či lavičky v nedostupnej časti lomových stien. Absencia puklín a výstupkov v stenách nedáva väčšie hniezdne príležitosti ani pre ostatné hniezdiče, časté v podobnom skalnom biotope v iných kameňolomoch. Navážky drveného kameniva rôznych frakcií na jednotlivých etážach lomu pripravené na odvoz sú neustále dopĺňané novým materiálom alebo odvážané, takže sú permanentne atakované a nie sú vhodným stanovišťom pre výskyt a hniezdenie druhov. Mláky vznikajúce atmosférickými zrážkami v možných malých priehĺbňach na plochách etáží sú veľmi plytké a priesakom a odparom vody rýchle strácajú svoj možný potenciál stať sa miestom pre výskyt a liahnutie obojživelníkov. Iné vodné biotopy v ťažobnom priestore lomu nevystupujú. Ťažobný priestor je takmer bez vegetácie a nálety drevín z okolitého lemu lesného porastu zatiaľ sa chytajú iba na najvyššej etáži, resp. obslužnej ceste na okraji lomu. V lome sa nachádzajú dve opustené štôlne. Jedna polootvorená (zanesená ťaženým materiálom) v centrálnej časti ťažobného priestoru a druhá na spodnom, južnom okraji kameňolomu mimo ťažobného priestoru s obmedzením vstupu pre verejnosť zamrežovaním. Štôlna s profilom 4x4 m v dĺžke 160 m bola vyrazená v roku 1988 za účelom prieskumu ťažobných možností a neskôr aj na komorový odstrel. V úvodných 100 m v dôsledku vymŕzania a zvetrávania dochádza k drobeniu horniny a vzhľadom na vodorovný charakter a otvorenosť predstavuje chladné prostredie. Štôlne v kameňolome sú novým podzemným prvkom v tejto časti územia.

2. Lesný biotop po okraji kameňolomu

Lesný celok vystupuje bezprostredne po okraji súčasného ťažobného priestoru. Hrana ťažobného priestoru prebieha severo-južným smerom po hrebeni Kuncovho vrchu (503 m.n.m.). Lesný celok po okraji tvorí borovica lesná spolu s bukom lesným a hrabom lesným. Nenápadný lem tvorí krovitá etáž iba na severnom okraji prerastaná brezou bradavičnatou. Vekovou štruktúrou prítomné stromy ešte neposkytujú významnejší priestor pre tvorbu dutín pre dutinové hniezdiče. Koruny stromov sú otvorené bez výraznejšieho zahustenia a nemajú také predpoklady, ktoré by lákali k tvorbe stabilných hniezd dravce či iné druhy vtákov. Lesné porasty sú bez mechanického narušenia súčasnou ťažbou. Za lesným pásom severným smerom vybieha lúčny biotop sčasti udržiavaný od náletov aj odstraňovaním porastov pod vysokonapäťovým vedením. Protiľahlý svah kameňolomu nazývaný Ku zimnej studni a Petrová tvorí súvislý lesný porast podobného zloženia bez známkov poškodenia či devastácie ťažbou v lome.

3. Technické zariadenia a budovy

V priestore lomu sa nachádzajú tri budovy z ktorých jedna ako administratívna budova neposkytuje hniezdne ani inak pútavé možnosti využitia pre živočíšne druhy. Dve budovy sú v mierne dezolátnom stave s otvoreným prístupom a môžu slúžiť ako potenciálny priestor pre úkryt či stavbu hniezda pre terestrické a aviatické druhy fauny. V kameňolome sú v prevádzke nevyhnutné technické zariadenia na výrobu drveného kameniva a mechanizmy na jeho prepravu, ktoré sú v neustálej permanencii a môžu poskytnúť iba minimálnu možnosť využitia na stavbu hniezda a hniezdenie pre vtáčie druhy (iba pri dlhšej odstávke).

Zistená prítomnosť živočíšnych druhov

Obojživelníky

V podzemnom priestore spodnej štôlne bol počas monitoringu netopierov v roku 1999 zaznamenaný výskyt salamandry škvrnitej (*Salamandra salamandra*). V súčasnosti som ju v jamách s vodou v riečišti Kuncovho potoka nezaznamenal. V lesnom celku Pod dolinou juhovýchodne od kameňolomu som zaznamenal výskyt skokana hnedého (*Rana temporaria*).

Plazy

Včase kontroly priestoru kameňolomu a jeho bezprostredného okolia bol zaznamenaný ojedinelý výskyt jašterice krátkohlavej (*Lacerta agilis*) v lúčnom biotope na severnom okraji lesa a lúky pod vysokým napätím. V ťažobnom priestore kameňolomu som nezaznamenal výskyt žiadneho z plazov aj keď biotop je veľmi pútavý na výskyt jašterice múrovej (*Podarcismuralis*), ktorá v Pohornádi s obľubou využíva akýkoľvek zárez lesnej cesty či skalné výstupky. Jej prítomnosť v okrajovej časti kameňolomu preto nevylučujem a bolo pravdepodobne len vplyvom chladnejšieho počasia, že jej aktivita bola minimálna a tak unikla pozornosti. Hady sa v ťažobnom priestore nenachádzajú a takisto v lesnom celku lemujúcom okraje kameňolomu som ich nezaznamenal. Jediný mnou zaznamenaný starší údaj o výskyte užovky obojkovej (*Natrix natrix*) pochádza z údolia Kuncovho potoka na sútoku so Sopotnicou z roku 1999.

Vtáky

Otvorený priestor kameňolomu bez vegetácie neposkytuje vtáčím druhom podmienky, ktoré by ich púťali do priestoru z dôvodu potravnej ponuky. Chýba tu, vzhľadom na ťažbu, deponovanie a premávku v lome výskyt vtáčích druhov typických pre skalné biotopy. Druhy viazané na zastavanú časť sa vyskytujú iba pri vstupe do kameňolomu v okolí administratívnej budovy. Tu som zaznamenal výskyt v jednom páre žltouchvosta domového (*Phoenicurus ochruros*) a trasochvosta bieleho (*Motacilla alba*). V spodnej časti pri Kuncovom potoku som zaznamenal zbierať potravu trasochvosta horského (*Motacilla cinerea*). V kameňolome, v odstavenom bágri hniezdi sýkorka veľká (*Parus major*). Ako lovné teritórium teplý vzdušný priestor nad kameňolomom využívajú dážďovníky hnedé (*Apus apus*) a belorítky domové (*Delichon urbica*). Hniezdia pravdepodobne v okolitých obciach. Vzdušné prúdy nad kameňolomom využíva na získanie výšky plachtivým letom myšiak lesný (*Buteo buteo*). Hniezdi pravdepodobne v protihlhom lesnom celku nazývanom Ku zimnej studni, oproti administratívnej budove. V okrajovej lesnej časti kameňolomu som zaznamenal hniezdny výskyt s násadou vajec kolibiarika čipčavého (*Phylloscopus collybita*), drozda plavého (*Turdus philomelos*). Hlavným údolím Sopotnice prelieta bocian čierny (*Ciconia nigra*) s hniezdom mimo priestor a bezprostredné okolie kameňolomu. V kameňolome nehniezdi a ani nepredpokladám hniezdenie výra skalného (*Bubo bubo*) nakoľko som nenašiel znaky primárnej ale ani sekundárnej prítomnosti (vývržky, odsadacie stanovišťa, trus). V bezprostrednom lesnom prostredí na okraji kameňolomu som zaznamenal výskyt charakteristických lesných druhov ako je glezghrubozobý (*Coccothraustes coccothraustes*), sojka škriekavá (*Garrulus glandarius*), drozd čierny (*Turdus merula*), drozd plavý (*Turdus philomelos*), pinka lesná (*Fringilla coelebs*), kolibiarik čipčavý (*Phylloscopus collybita*), holub hrivnák (*Columba palumbus*), penica čiernohlavá (*Sylvia atricapilla*), červienka obyčajná (*Erithacus rubecula*). Ich výskyt v danom priestore považujem za prirodzený a v niektorých prípadoch spojený aj s hniezdením. V lúčnom biotope pod vysokým napätím evidujem prítomnosť strakoša obyčajného (*Lanius collurio*), penice čiernohlavej (*Sylvia atricapilla*), strnádky obyčajnej (*Emberiza citrinella*). Prítomnosť ďalších druhov v priestore je možné očakávať po vyletení mláďat a v čase migrácie, kedy sú tieto skalné biotopy využívané pre svoj charakter ako miesta

prechodného pobytu migrujúcich jedincov (žltouchvosty, trasochvosty, vrchárky), spojené so zberom potravy (pavúky babieho leta).

Cicavce

Výskyt v ťažobnom priestore je pre cicavce iba príležitostný. Zaznamenaný je podľa stôp prechod viacerých jedincov jeleňa karpatského (*Cervuselaphus*) okrajom kameňolomu a aj na niektorých depóniách drvenej frakcie, a taktiež srny hôrnej (*Capreoluscapreolus*). Zaznamenal som podľa stôp prechod ťažobným priestorom líšky hrdzavej (*Vulpesvulpes*).

Osobitné postavenie majú v území štôlne prislúchajúce kameňolomu. Od svojho vzniku sú postupne osídľované netopiermi. Doteraz od roku 1994 boli v priestore spodnej štôlne zistené počas hibernácie 4 druhy netopierov, ktoré sa tu vyskytujú jednotlivo alebo v desiatkach jedincov. Sú to podkovár malý (*Rhinolophushipposideros* – max. 1 ex., netopier obyčajný (*Myotisotis* – max. 2 ex.), uchaňa čierna (*Barbastellabarbastellus* – max. 39 ex.) a ucháč svetlý (*Plecotusauritus* – max. 3 ex.) (Fulín, Kaňuch, Ceľuch 2002). V súčasnosti ich výskyt nemám potvrdený ale počas zimného obdobia je pravdepodobný. V opustenej budove v spodnej časti kameňolomu sa toho času nenachádzajú.

Záver

V ťažobnom priestore kameňolomu a v lesnom poraste, ktorý lemuje kameňolom na Kuncovom vrchu, sa vyskytujú typické lesné druhy živočíchov. Nenachádzajú sa tu hniezda osobitne významných a chránených druhov, ktoré by si vyžadovali špecifický režim ochrany. Rozšírenie otvárkovej časti nespôsobí významný stret záujmu z hľadiska ochrany hniezdnych teritórií, pokiaľ odstraňovanie drevitej vegetácie bude realizované v mimohniezdnom období. Z hľadiska ochrany netopierov je potrebné zabezpečiť, aby likvidácia existujúcej spodnej štôlne neprebiehala v zimnom období v čase hibernácie netopierov alebo aby bola ešte pred zimným obdobím (v septembri) vykonaná obhliadka a sanačný zber vyskytujúcich sa tu jedincov obojživelníkov a netopierov a vchod do podzemia bol uzavretý proti ich vstupu.

Charakter kameňolomu v danom prírodnom prostredí predstavuje nepohostinný skalný biotop

Lesný porast po obvode ťažobného priestoru.

Spodná štôlna s výskytom netopierov a možnou prítomnosťou obojživelníkov v čase hibernácie

Literatúra: Fulín M., Kaňuch P. & Cel'uch M. 2002: Zimovanie netopierov v štôlni v Suchej doline. Vespertilio č. 6 – Katalóg zimovísk netopierov Slovenskej republiky, str. 285.